

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Asiaticae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Libris Quatuor Comprehensa: Vbi praeter res gestas à Patribus Societatis Iesv in conversione Sinarum, Cocincinae, & Tunchini Regnorum nihil omittitur eorum, quae possunt liberali placere Lectorum curiositati

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1670

5. Geog. tabula magno item fructu edita.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10757

f.
Geog. tabula
magno item
fructu edita.

sunt ducendis in opus quodlibet metallis mirabiles, audiebant illum de iis dicentem cum admiratione Literati, de terræ figura, quam planam crediderant, de cœlorum situ, stellarum erroribus, defectibus luminum, & Lunæ vicibus quæ illi eatenus ignorarant; ipse pridem Clauio Magistro didicerat, & excoluerat postea diligenter, ex quo fiebat vt suis ad amicos Epistolis prædicarent eum Literati pro Mathematico cui parem mundus non haberet. Sed iuuit præ omnibus Geographica tabula, ad deprimentam eorum superbiam, & corrigendam aspernationem externorum quâ ipsi insaniunt. Eorum enim Cosmographi vniuersalibus tabulis orbem totum Sinarum ambitu clauderant, præter aliquem tractum ad Septentrionem, quem ex Tartaris grandi suo malo vacuum non esse didicerant, cœtera vndique pontus & insulæ tenues, quæ simul vnam ex quindecim Sinarum Prouinciis conflaturæ vix essent. Sui ergo pudebat attonitos cum iis Riccius monstraret Asiam in regna distinctam multa, & maxima, quorum Sinæ parua tantum pars erant. Europam similiter, Africam, insulas, nouum orbem, quæ vt aliqui garriebant, augendi studio non fingi, ex terrestri sphaera in planum distenta, situ, consiniis, nominibus, conditione regnorum solidè probabat: addebat is suum ex Italia particulatim iter, pericula, maria, regiones flexus penè totius Africae, reflexus ad Indos, descensum ad austrum, & tandem Macaum regressum; nautarumque artes ad superanda miliarium octodecim millia, & perpetuam naufragij mortisque imaginem: quæ dum iis narraret qui sibi medullam prudentiæ, & potentiæ arrogant, metus illorum fatuos tacite arguebat quod tantum sibi ab externis timerent, tanta ab se periculum, maris, & orbis integri intercapedine semotis, vt mille imperia Sinarum videri dignum tot difficultatibus, & mortibus pretium non possent. Hæc eadem Riccius edissererebat Mandarinis quos ad Proregem quotannis officij lex magno numero vocabat; ducebat ad Riccium Lincitanus, mira de nationibus exteris, & imperijs cognitueros, quæ deinde reduces, suis referebant, nouitate rerum quas nunquam audissent attonitis. Verum quod certius hæc toti regno communia fierent, voluit Lincitanus illam ipsam Cosmographicam tabulam Typis edi, regnorum & insularum nominibus Sinicè adscriptis, & adiuncta circum eorum explicatione quæ Sinis eatenus ignota fuerant vel obscura. Delineauit id opus Riccius ampliori forma, in qua ne Sinas offenderet (quos Geographi cogunt in angulum) globum in plano sic eoluit vt eius medium instar orbiculati puncti, Sinæ occuparent. Absolutum opus cum horologio rotato Lincitanus à Riccio, pro insigni munere admisit, & horologii quidem dirigendi pertæsus impatentia & pudore ignoratæ illius machinationis, illud in usum domesticum Riccio redonauit; edendam tabulam scalpro excellenti dedit illico incidendam, suoque cum nomine titulum Lincitani ad commendationem operis addidit; Typum ipsemet penes se asseruabat; ectypa, initio parcius

parcijs amicorum primarijs & Litteratorum diuidebat, post ita largi-
 ter vt nostri orbis notitia porrigeretur in omnes Sinas, cum ingenti
 opinione externorum qui comprehendissent illum tabulis certa ratione
 arteque descriptis; ex quo Litteratorum summus ardor videndi homi-
 nes prodigiosi ingenij, à quibus antea quasi monstis naturæ abhorre-
 bant. His tam lætis Riccijs ærumnis accessit Ruggerij reditus; serus qui-
 dem, sed minime inanis, naui enim Iaponici commercij Macaum ap-
 pulla, de mercatorum communi æratio, & priuata quorundam pieta-
 te, subsidium retulit quo exsolutis nominibus, perfectæ est & necessa-
 rijs instructa ædium fabrica, quæ cum prospectu in subiectam amnem,
 & semoram planorum & collium scenam essent peramena, ventitabat
 ad eas Lincitanus comitantibus Mandarinis, vt cum nostris prandendo,
 grata illa camporum specie fruenterur, & inuisorum organorum quæ
 eximia Riccijs Mathesis augebat quotidie, donabaturque illos sub disces-
 sum solarijs horarum indicibus, & alijs apud nos triuialibus, illic ad-
 mitandis, maximè cum horas tunc primum discerent, ductis ab vno in
 alium tropicum lineis oportuisse sic diuidi ob situm vrbs Sciaochini,
 solisque diurnum & annum cursum; quorum boni illi tam magnificè
 Literati, rudes cum essent, omnia mirabantur. Cabralis inter hæc Ma-
 cai qui præerat, certiozem facturus Valignanum de necessarijs ad pro-
 mouendam missionem, per se illam inspicere optauit, & Lincitani mun-
 nitus comiteatu, Sciaochinum venit principio Nouemb. an. 1584. vbi à
 primarijs, ipsoque Lincitano, in gratiam Riccijs, insperato honore affe-
 ctus est; à nostris verò duorum baptismate quos nouo in templo eius
 manu tingendos ei obtulere: eorum alter è Fochiensis Prouincia, con-
 ditione Literatus, gradu Suzaius, seu Baccalaureus; Patrum sermo-
 nibus, (quos Mandarinorum characterem, & linguam docebat) erro-
 rem dedoctus, & Catechismi nostri, cuius diu expolierat dictionem, ra-
 tionibus peruisctus, alter è familia Qin, Nico dictus præstantis ingenij
 iuuenis, indolis haud paulo melioris, hic Ruggerio iam inde perami-
 cus ex quo primum fuerat Sciaochini, & quod ei vicinus habitaret soli-
 tus de Deo, percontari multa familiariter, prope euaserat Christianus;
 sed redactò in ordinem Prorege, Ruggerius exulans, sacrum
 ei altare seruandum credidit, & nouo deinde cum Prorege redux
 ad eundem per dies aliquot diuertit. En autem illic suum altare
 cernit in aula reuerenter locatum; imaginis quæ carebat vice, tabu-
 lam desuper, eleganti circum pictura illusam, medio Epigrammate
 grandibus duobus characteribus inscripto *DOMINO COELI*. Octo
 demum coram ardentes Lucernas; & consueuerat optimus adolescens
 illic stans per diem horis Deum prostratus venerari, cuius sibi no-
 men, & naturam magnus Occidentis Pater manifestauerat. Suzaius
 Pauli appellationem, Ioannis alter in nominalibus accepit; consulto
 palam nec sine concursu, & pompa loti sunt, vt in duobus pericu-
 lum fieret quos motus in posterum facturi essent in Sinensium animis

6.
 Domus no-
 stræ absolui-
 tur fabrica.

e